

Eiropas Komisijas
Ģenerālsekretariātam
(SG-R2)
1049 Brisele
Beļģija

*Uz 2013. gada 21. februāra formālo paziņojumu
pārkāpuma procedūras lietā Nr.2012/2229*

1. Latvijas Republika ir saņēmusi Eiropas Komisijas (turpmāk – Komisija) 2013. gada 21. februāra formālo paziņojumu pārkāpuma procedūras lietā Nr.2012/2229, kurā norādīts:

1.1. Komisijai ir radušās šaubas, vai Latvijas Republikā ir transponēts un pareizi piemērots Padomes 1991. gada 29. jūlija Direktīvas 91/440/EEK par Kopienas dzelzceļa attīstību, kurā grozījumu izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 26. februāra Direktīvu 2001/12/EK, 6. panta 1. punkts un 9. panta 4. punkts (turpmāk – Direktīva 91/440/EEK).

1.2. Direktīvas 91/440/EEK 6. panta 1. punkts nosaka, ka dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šķirtu peļņas un zaudējumu uzskaites un bilances kārtošanu un publicēšanu, no vienas puses, attiecībā uz dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu darbību, kura ir saistīta ar transporta pakalpojumu sniegšanu, un, no otras puses, attiecībā uz darbību, kas ir saistīta ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanu. Publisko finansējumu, kas piešķirts vienai no šīm divām darbības jomām, nedrīkst nodot otrai. Šo divu jomu uzskaiti veic tā, lai tie atspoguļo šo aizliegumu. Latvijas Republikas tiesību akti nenodrošina šķirtu peļņas un zaudējumu uzskaiti un bilances kārtošanu un publicēšanu, no vienas puses, attiecībā uz dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu darbību, kura ir saistīta ar transporta pakalpojumu sniegšanu, un, no otras puses, attiecībā uz darbību, kas ir saistīta ar dzelzceļa infrastruktūras pārvaldīšanu. Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 13. panta pirmo daļu publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtisko funkciju veicējs, ja dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja funkcijas veic dažādas institūcijas vai kapitālsabiedrības, un pārvadātājs nodrošina atsevišķu grāmatvedības uzskaiti (finanšu pārskats) un publicēšanu, kā arī atsevišķu norēķinu kontu atvēršanu un kārtošanu. Šis noteikums neatbilst Direktīvas 91/440/EEK 6. panta 1. punktam, kurā prasīts, lai tiktu veikta šķirta konkrētu darbību (infrastruktūras pārvaldība un transporta pakalpojumu sniegšana), pat ja tās izpilda viens un tas pats veicējs, nevis šķirta konkrētu veicēju uzskaitē. Pretēji šai prasībai Dzelzceļa likuma 13. panta pirmā daļa adresēta tikai konkrētiem veicējiem, nosakot, ka infrastruktūras pārvaldītājiem un pārvadātājiem jānodrošina atsevišķa grāmatvedības uzskaitē. Faktiski tas nerada tiem vairāk pienākumu, nekā ir paredzēts vispārējos pienākumos saskaņā ar Gada pārskatu likumu. Atbilstoši Latvijas Republikas likumiem infrastruktūras

pārvaldītājiem un pārvaldātājiem nav jānošķir šo savu darbību grāmatvedības uzskaitē, ja tie paši veic abas darbības.

1.3. Kā norādīts iepriekš, ir atšķirība starp aizliegumu, kas nosaka, ka konkrēts veicējs nedrīkst nodot līdzekļus citam veicējam, un aizliegumu, kas nosaka, ka nedrīkst nodot konkrētas darbības līdzekļus citai darbībai. Direktīvā 91/440/EEK ir prasīta nevis pirmā, bet otrā pieeja. Latvijas Republikas likumi nenosaka, ka ir aizliegts nodot līdzekļus starp infrastruktūras pārvaldības un transporta pakalpojumu sniegšanas jomu, ja šīs darbības izpilda viens un tas pats veicējs. Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 13. panta pirmo daļu līdzekļus, ko valsts vai pašvaldības piešķir attiecīgajam publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, nedrīkst nodot pārvaldītājam un otrādi. Dzelzceļa likuma 24. panta deviņtajā daļā aizliegts nodot transporta pakalpojumiem piešķirtus publiskos līdzekļus citām darbībām, taču nav līdzīgu noteikumu, kuri aizliegtu infrastruktūras pārvaldībai piešķirtus publiskos līdzekļus nodot citām darbībām.

Starp *LDz Cargo* un citiem uzņēmumiem, kuri ietilpst LDz grupā, ir notikuši vairāki darījumi un nodoti līdzekļi. Starp AS „Pasažieru vilciens” un VAS „Latvijas dzelzceļš” un citiem saistītiem uzņēmumiem arī ir notikuši vairāki darījumi un līdzekļu nodošana. Pamatojoties uz Latvijas Republikas iestāžu sniegto informāciju to likumību nevar novērtēt un nevar noteikt, vai šie darījumi un attiecīgā līdzekļu nodošana atbilst Direktīvas 91/440/EKK 6. panta 1. punkta prasībām. Tas pats attiecas uz „LDz Infrastruktūra” darbību. Tādējādi nevar izslēgt, ka veikta līdzekļu nodošana, kas ir pretrunā Direktīvas 91/440/EK prasībām.

1.4. Nav pareizi piemērota Direktīvas 91/440/EEK 9. panta 4. punkta prasība kārtot un publicēt atsevišķu peļņas un zaudējumu pārskatu un bilanci vai aktīvu un pasīvu gada pārskatu par darbību, kas saistīta ar dzelzceļa kravas pārvaldājumu pakalpojumu sniegšanu.

Kopš 2009. gada februāra *LDz Cargo* ir atbildīgs par pasažieru pārvaldājumu pakalpojumu sniegšanu. Tāpēc *LDz Cargo* jākārt un jāpublicē atsevišķi pārskati par kravas pārvaldājumu pakalpojumiem un atsevišķi – par pasažieru pārvaldājumiem. „Starptautiskie pasažieru pārvaldājumi” ir norādīti peļņas un zaudējumu aprēķinu skaidrojumu sadaļā „Neto apgrozījums”. Tomēr, izņemot šo vienu grāmatvedības ierakstu (kurš katrā gadījumā nav publicētajos pārskatos, bet tikai paskaidrojošajā pielikumā), izdevumi, kas saistīti ar kravas pārvaldājumiem, nav nošķirti no izdevumiem, kas saistīti ar pasažieru pārvaldājumiem. Pamatojoties uz pārskatiem, nevar noteikt, kādas izmaksas attiecas uz kravas pārvaldājumu pakalpojumiem un kādas izmaksas – uz citām darbībām. Tāpēc *LDz Cargo* nav kārtojis un publicējis atsevišķu peļņas un zaudējumu pārskatu un bilanci vai aktīvu un saistību gada pārskatu saistībā ar dzelzceļa kravas pārvaldājumu pakalpojumu sniegšanu.

1.5. Komisija uzskata, ka Latvijas Republikas iestādes nav pareizi transponējušas Direktīvas 91/440/EEK 6. panta 1. punktu un nav pareizi piemērojušas Direktīvas 91/440/EEK 9. panta 4. punktu.

1.6. Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 258. pantu aicina iesniegt apsvērumus par iepriekš minēto divu mēnešu laikā no formālā paziņojuma saņemšanas dienas. Pēc apsvērumu izskatīšanas vai, ja tie netiek iesniegti noteiktajā termiņā, Komisija attiecīgā gadījumā var sniegt argumentēto atzinumu, kā to paredz minētais līguma pants.

2. Latvijas Republika, atbildot uz 2013. gada 21. februāra formālo paziņojumu pārkāpuma procedūras lietā Nr.2012/2229, sniedz šādu informāciju:

2.1. No 2004. gada 7. aprīļa līdz 2011. gada 1. janvārim Dzelzceļa likuma 13. panta pirmā daļa paredzēja, ja publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir arī pārvadātājs, tam jānodrošina atsevišķa grāmatvedības uzskaitē (finanšu pārskats) un publicēšana, kā arī atsevišķu norēķinu kontu atvēršana un kārtošana. Kopš 2009. gada Latvijas Republikā neviens publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs vienlaikus nebija arī pārvadātājs un tādējādi nepastāvēja vajadzība piemērot šo likuma normu, kuru savukārt bija nepieciešams precizēt, lai Latvijas Republika novērstu Komisijas 2009. gada 8. oktobra argumentētajā atzinumā pārkāpuma procedūras lietā Nr.2008/2098 norādītos pārkāpumus. Latvijas Republika atzīst, ka pēc grozījumu izdarīšanas Dzelzceļa likumā, ar kuriem tika novērsti Komisijas identificētie pārkāpumi, likuma 13. panta pirmās daļas redakcija, kas stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī, vairs nenosaka prasības infrastruktūras pārvaldītājam, kurš ir arī pārvadātājs, ka tam jānodrošina atsevišķa grāmatvedības uzskaitē (finanšu pārskats) un publicēšana, kā arī atsevišķu norēķinu kontu atvēršana un kārtošana. Par šiem likuma grozījumiem, kurus Saeima pieņēma 2010. gada 23. septembrī, tika informēta Komisija. Latvijas Republika uzskata par pamatotu Komisijas viedokli, ka nav izpildītas saistības saskaņā ar Direktīvas 91/440/EKK 6. panta 1. punktu.

Lai novērstu minēto nepilnību, 2013. gada 28. februārī Saeima pieņēma grozījumus Dzelzceļa likumā, tajā skaitā precizējot likuma 13. panta pirmo daļu, tādējādi nodrošinot pilnīgu Direktīvas 91/440/EKK 6. panta 1. punkta noteikumu transponēšanu. Attiecīgie grozījumi Dzelzceļa likuma 13. panta pirmajā daļā, kas stājās spēkā 2013. gada 27. martā, nosaka prasības publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, kas neveic dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtiskās funkcijas, un vienlaikus ir arī pārvadātājs, ka tam jānodrošina atsevišķa grāmatvedības uzskaitē (finanšu pārskats) un publicēšana, kā arī atsevišķu norēķinu kontu atvēršana un kārtošana. Latvijas Republika informē, ka 2013. gada 20. martā Komisijai tika iesniegts Valsts izpildes pasākumu paziņojums pēc likuma „Grozījumi Dzelzceļa likumā” publicēšanas oficiālajā laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”. Tādējādi, ja publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs ir arī pārvadātājs, Dzelzceļa

likuma 13.panta pirmā un otrā daļa šobrīd ne tikai paredz, ka šādos gadījumos jānodrošina, lai šos komercdarbības veidus veic atsevišķas struktūrvienības, bet turklāt prasa, lai tiek nošķirta šo komercdarbības veidu, kurus veic minētās struktūrvienības, grāmatvedības uzskaitē.

Līdz ar to Latvijas Republika ir izpildījusi pienākumu, kas tai uzlikts saskaņā ar Direktīvas 91/440/EKK 6. panta 1. punktu.

2.2. Dzelzceļa likuma 13. panta pirmās daļas otrais teikums paredz, ka līdzekļus, ko valsts vai pašvaldības piešķir attiecīgajam publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, nedrīkst nodot pārvaldītājam un otrādi. Ar to tiek saprasts, pat ja infrastruktūras pārvaldītājs un pārvaldātājs ir viens subjekts, infrastruktūras pārvaldībai piešķirtos līdzekļus, ko valsts vai pašvaldības piešķir tam kā infrastruktūras pārvaldītājam, nedrīkst nodot pārvaldītājam, kāds tas arī ir vienlaikus, lai izmantotu pārvaldājumu pakalpojumiem, kurus pats sniedz, un otrādi. Ja infrastruktūras pārvaldītājs, kas neveic būtiskās funkcijas, ir arī pārvaldātājs, tos uzskata par attiecīgajiem komercdarbības veidiem. Šādu interpretāciju apstiprina, piemēram, Dzelzceļa likuma 13. panta otrās daļa, kura paredz, ja publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs, kas neveic dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtiskās funkcijas, ir arī pārvaldātājs, tam jānodrošina, ka šos komercdarbības veidus veic atsevišķas struktūrvienības. Tādējādi darījumos starp infrastruktūras pārvaldītāju un pārvaldātājiem, par kuru atbilstību Direktīvas 91/440/EKK 6. panta 1. punkta prasībām Komisija nav pārliecināta, bija jāievēro, pat ja infrastruktūras pārvaldītājs vienlaikus ir arī pārvaldātājs, Dzelzceļa likuma 13. panta pirmajā daļā noteiktais aizliegums līdzekļus, ko valsts vai pašvaldības piešķir infrastruktūras pārvaldībai, nodot pārvaldājumu pakalpojumu sniegšanai, un otrādi. Turklāt Latvijas Republikā nav neviena publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja, kas ir arī pārvaldātājs, pēc tam, kad 2009. gada 31. augustā beidzās valsts akciju sabiedrībai „Latvijas dzelzceļš” izsniegtās licences dzelzceļa pārvaldājumu veikšanai derīguma termiņš.

Kā iepriekš norādīts, 2013. gada 28. februārī Saeima pieņēma grozījumus Dzelzceļa likumā, kuri stājās spēkā 2013. gada 27. martā, tajā skaitā precizējot likuma 13. panta pirmās daļas pirmo teikumu, kas tagad atkal nosaka konkrētus pienākumus publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, kas neveic dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja būtiskās funkcijas, un vienlaikus ir arī pārvaldātājs. Līdz ar to kopsakarā ar precizēto Dzelzceļa likuma 13. panta pirmās daļas normu interpretējot šī paša panta pirmās daļas noteikumu, ka līdzekļus, ko valsts vai pašvaldības piešķir attiecīgajam publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājam, nedrīkst nodot pārvaldītājam un otrādi, tiks vēl vairāk nostiprināta izpratne, ka noteiktais šāds aizliegums attiecas uz infrastruktūras pārvaldītāju, pat ja tas vienlaikus ir arī pārvaldātājs.

Latvijas Republika neatzīst, ka Dzelzceļa likuma 13. panta pirmās daļas otrā teikuma redakcija nenoteiktu aizliegumu nodot infrastruktūras pārvaldībai piešķirtos publiskos līdzekļus starp infrastruktūras pārvaldības un transporta pakalpojumu sniegšanas jomu, ja šīs darbības izpilda viens un tas pats veicējs. Līdz ar to Latvijas Republika uzskata par nepamatotu Komisijas viedokli, ka nav izpildītas saistības saskaņā ar Direktīvas 91/440/EKK 6. panta 1. punktu.

2.3. Direktīvas 91/440/EEK 9. panta 4. punkta prasība kārtot un publicēt atsevišķu peļņas un zaudējumu pārskatu un bilanci vai aktīvu un pasīvu gada pārskatu par darbību, kas saistīta ar dzelzceļa kravas pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu, ir pārņemta nacionālajā tiesību sistēmā pirms pievienošanās Eiropas Savienībai. 2004. gada 7. aprīlī spēkā stājās Dzelzceļa likuma 23. panta trešā daļa, kas nosaka, ka pārvadātājam ir pienākums kārtot atsevišķu pasažieru un kravu pārvadājumu finanšu pārskatu, kā arī nodrošināt to publisku pieejamību saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem.

Valsts dzelzceļa administrācija ir izsniegusi SIA „LDZ Cargo” licenci dzelzceļa kravu pārvadājumu veikšanai, sākot ar 2006. gada 1. oktobri. Savukārt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija ir izsniegusi SIA „LDZ Cargo” licenci dzelzceļa pasažieru pārvadājumu veikšanai, kuras derīguma termiņš ir no 2009. gada 1. marta līdz 2014. gada 28. februārim. Lai iegūtu tiesības piekļūt publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūrai un garantētu drošu pakalpojumu sniegšanu attiecīgajos infrastruktūras posmos, SIA „LDZ Cargo” pirms pārvadājumu uzsākšanas ir saņēmusi drošības sertifikāta A daļu un B daļu, kas derīgas līdz 2014. gada 29. janvārim. Tādējādi SIA „LDZ Cargo” ir tiesības sniegt dzelzceļa pasažieru pakalpojumus tikai kopš 2009. gada 1. marta.

Direktīvas 91/440/EKK 9. panta 4. punktu SIA „LDZ Cargo” ir interpretējusi tādējādi, ka nav noteikta prasība atsevišķi atspoguļot ieņēmumus, izmaksas, aktīvus un pasīvus tiem pasažieru pārvadājumiem, par kuru sniegšanu netiek saņemta maksa kā par sabiedriskajiem pakalpojumiem. SIA „LDZ Cargo” nav saņēmusi valsts vai pašvaldību līdzekļus pasažieru pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai. Ņemot to vērā, SIA „LDZ Cargo” 2009. gada pārskatā nav norādīts ieņēmumu, izmaksu, aktīvu un pasīvu nošķīrums starp kravas un pasažieru pārvadājumiem.

Latvijas Republika atzīst, ka Direktīvas 91/440/EKK 9. panta 4. punkts nav pareizi īstenots praksē, jo SIA „LDZ Cargo” savu 2009. gada pārskatu nekārtoja atsevišķi par darbību, kas saistīta ar dzelzceļa kravas pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu, un atsevišķi par darbībām, kas saistītas dzelzceļa pasažieru pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu.

Latvijas Republika vērš uzmanību, ka Direktīva 91/440/EEK neprasa noteikt iestādi, kurai ir tiesības pārbaudīt pārvadātāja pārskata atbilstību Direktīvas 91/440/EKK 9. panta 4. punkta noteikumiem par darbības, kas saistīta ar dzelzceļa kravas pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu, atsevišķu uzskaiti. Šādas tiesības nav piešķirtas arī regulatīvajai iestādei, ko dalībvalstis

izveido, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 26. februāra Direktīvas 2001/14/EK par dzelzceļa infrastruktūras jaudas iedalīšanu un maksājumu iekasēšanu par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu 30. pantu.

Pamatojoties uz augstāk minēto un ievērojot nacionālo un Eiropas Savienības tiesību aktu prasības un labo praksi, Latvijas Republika apņemas nodrošināt, ka turpmāk SIA „LDZ Cargo” savu gada pārskatu kārtu, nošķirot pasažieru un kravu pārvadājumu uzskaiti, kā to paredz Direktīvas 91/440/EEK 9. panta 4. punkts, ja SIA „LDZ Cargo” sniedz šos pārvadājumu pakalpojumus. Pēc SIA „LDZ Cargo” 2012. gada pārskata apstiprināšanas šīs kapitālsabiedrības peļņas vai zaudējumu aprēķins, bilance un naudas plūsmas pārskats kā „Latvijas dzelzceļš” koncerna finanšu pārskata daļa būs publiski pieejams valsts akciju sabiedrības „Latvijas dzelzceļš” mājas lapā internetā www.ldz.lv.

Ministrs

A. Matīss